

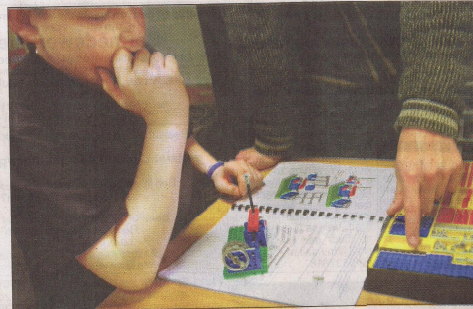
Ole Kirk Christiansen had het niet kunnen bedenken. Wel de stapelbare plastic bouwsteentjes, die iedereen op enig moment wel eens in handen heeft gehad. Maar dat zijn LEGO ooit nog eens een vaste plek zou krijgen in het onderwijs? Vast niet. De Deense speelgoedvader overleed in 1958. Bijna zestig jaar later staan de bouwdozen in de kast van de Catamaran, school voor praktijkonderwijs in Stadskanaal. Elke maandag komen ze op tafel. Voor de wekelijkse LEGO-lessen.

Door Arnoud Bodde

LEGO-docent Richard Topelen met een van zijn creaties.

Leren met LEGO

Hoe moet het verder?

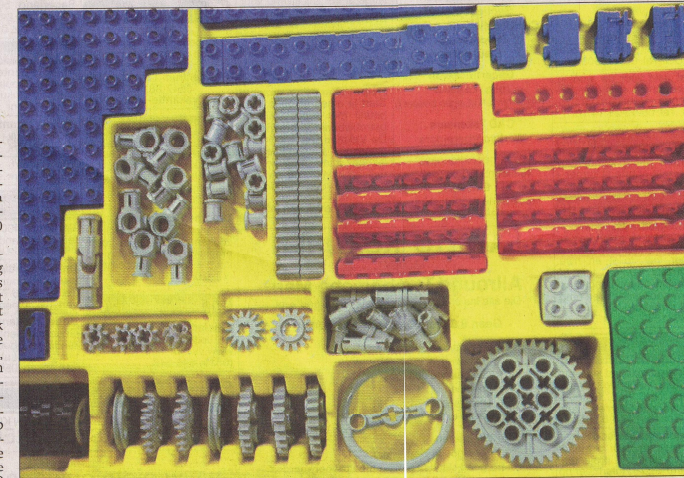
Geconcentreerd aan het bouwen.

De dag begint zoals bijna ieder andere dag op school. Even over half negen komen de kinderen van klas 1C het lokaal binnen. Richard Topelen, docent, wacht rustig op wat komen gaat. 'Meneer, ik heb een nieuwe mobiel', zegt een van de meiden en laat trots haar nieuwe aanwinst zien. 'Hij staat niet uit, hij staat alleen op stil', merkt 'meneer' op. De smoes is iets met een sleutel en een kluis. Wanneer de discussie over een ruzie op het schoolplein tot fluitsnerviveau is teruggebracht, begint de les. De bouwdozen met technisch LEGO komen op tafel. Op de Catamaran, school voor praktijkonderwijs in Stadskanaal, staat het sinds dit schooljaar op maandag op het rooster LEGO-les. De leerlingen mogen vanochtend zelf kiezen wat ze gaan bouwen.

Voedsel in ruil voor speelgoed

De Deen Ole Kirk Christiansen leert van zijn broers het vak van timmerman. Na omzwervingen in Duitsland en Noorwegen koopt hij in 1916 een klein timmermansfabriekje in het Deense Billund. In de jaren die volgen, brandt de houtfabriek van Christiansen twee keer af. Eerst in 1924, omdat zijn kinderen in de werkplaats met een brander spelen, een jaar later is blikseminslag de oorzaak. Begin jaren dertig wordt Christiansen getroffen door de grote economische crisis. In een uiterste poging zijn bedrijf van een faillissement te redden, maakt hij van wat partij en resthout kinderspeelgoed. De fabrieksmedewerkers en de familie zijn niet meteen enthousiast over de 'nieuwe productlijn', maar er is interesse

van kopers. Sterker nog, omdat de arme boeren in de omgeving zijn dure houten speelgoed niet kunnen betalen, ruilen ze het soms voor eten. Om zijn fabriek draaiende te houden leent Christiansen 3000 Kroon van zijn familie. In 1934 krijgt de firma Christiansen de naam LEGO, 'leg god' betekent in het Deens 'speelgoed'. Jaren later komt de LEGO Group erachter dat 'Legó' in het Latijn betekent 'Ik voeg samen'. Godfried Kirk, de oudste zoon van Christiansen, begint in 1937 bouwmodellen te ontwerpen. In 1947 produceert het bedrijf de eerste plastic blokken die, in tegenstelling tot de houten blokken, op elkaar geklikt kunnen worden. Zes jaar later krijgen deze 'Automatic Binding Bricks' de naam 'LEGO Mursten', LEGO stenen.

De doos waarmee de leerlingen werken op de praktijkschool Catamaran.

vertelt adjunct-directeur Harm Noor. 'Onze eerstejaars leerlingen leren hier veel van. Bouwtekeningen lezen, tandwiel- en hefboomwerking, zelfs rekenen. We houden deze lessen voor eerstejaars zeker op het programma. Het is een succes'. Niet iedereen is overtuigd van de zin van een LEGO-les. 'Dit is onzin', zeggen Shirley, Marijke en Vienna bijna in koor. 'We zijn toch geen jongens?' Nee, ze zijn meisjes van twaalf, dertien jaar, kijken elkaar aan en giechelen wat. Shirley en Marijke hebben de groene grondplaat nog leeg. Vienna probeert iets te bouwen, maar besluit dan dat het niks is. 'Oh, is het uit elkaar gevallen?', grinnikt Marijke. Catharina en Nathalie zijn het niet met hun klasgenootjes eens. 'Ik snapte er in het begin niets van', zegt Nathalie. Ze bouwt nu een windmolen. Catharina maakt een driewieler. Ze vindt het hartstikke mooi om te doen. 'Dat is geen driewieler, dat is een mini-bike', roept Benjamin. Hij zegt ook: 'Als je later in de bouw gaat werken, heb je hier wel wat aan.' Hij gaat niet de bouw in, maar wil kok worden. En toch: 'LEGO is wel leuk. Textiel, dat is pas saai.'

De uitleg bij de hand.

Foto's: DvH/Anne Marie Kamp

'Mijn droom is een groot museum'

Richard Topelen (26) was twee jaar toen hij zijn eerste doosje LEGO kreeg. Duplo uiteraard. Niet meteen een bijzonderheid. Zijn huidige collectie is dat des te meer. 'Voor bijna 50.000 euro', heeft hij thuis uitgestald en opgeslagen. De man van de verzekering sloeg er steil van achterover. Zijn website miniland.nl is een prachtig archief, zelfs voor LEGO's consumentenservice.

Toen ik zeven jaar was kreeg ik van mijn vader een tafel op de zolder. Hij was er zat van overal in de kamer steeds maar LEGO te vinden. Vanaf dat moment is het niet meer terug in de doos gegaan. Het was het begin van de verzameling. Op verjaardagen, met sinterklaas, noem de gelegenheid maar op, ik vroeg altijd LEGO. Op mijn twaalfde had ik mijn eerste bijbaantje. Pa zit in de bouwmaterialenhandel. Ik ging mee, mocht ik een paar spijkers trekken, kreeg ik wat geld voor en dat zette ik om in LEGO. Ik heb dat jaren gedaan. Ik ben soms zelfs over straat bij het grofvuil langs gegaan, op zoek naar ijzer. Dat leverde ik in bij een recyclebedrijf. En voor het geld... kocht ik LEGO. Ik begon mijn eigen stad te bouwen. Met een politiebureau, een ziekenhuis, de brandweer. En ik publiceerde mijn eigen krant van 'Miniland'. Handgeschreven, later op de Commodore computer. Het krantje kwam op de zolder te liggen. Voor bezoekers die er niet waren. Ik stond er niet bij stil, maar al mijn zakgeld ging op aan LEGO. 'spaar ook eens wat', zei mijn moeder vaak. Ik spaarde toch voornamelijk LEGO. Als er een nieuwe catalogus kwam, zette ik hem vol met kruisjes. Dat was voor de familie wel zo handig, konden ze zo zien wat ze wel of niet moesten kopen. Op de middelbare school kreeg ik een klein beetje het idee dat ik te groot was voor LEGO. Maar ik heb het nooit opgegeven, nooit afgebroken. Toen ik veertien was, liep ik op een goede dag langs een speelgoedwinkel. Er stond een bord buiten van Onderwaterwereld, een nieuwe LEGO-lijn. Van de winkelgeenaar mocht ik het bord meenemen. Op mijn zolder stond het prachtig.

Later op het MBO vertelde ik wel eerlijk dat ik LEGO verzamelde. Er werd ik wat lacherig over gedaan. Zo van 'moie, LEGO...? Nou...'. Maar als vrienden zagen wat ik had, waren ze wel onder de indruk. Ik liep natuurlijk niet meer met autootjes en poppetjes in het rond. Ik bouwde het en zette het neer, was een echte verzamelaar geworden. Inmiddels staat al het LEGO op een kamer. Dat is nog veel mooier dan de tafel op zolder, maar de kamer staat al weer helemaal vol, er kan echt geen blokje meer bij. Als ik ga verhuizen, komt er zeker een grote LEGO-kamer. Mijn grote droom is ooit een LEGO-museum te beginnen. De collectie heeft een winkelwaarde van bijna 50.000 euro, stel je voor dat de hele boel de lucht in gaat. Ik moet er niet aan denken. Het is gelukkig verzekerd. De verzekeringsman sloeg steil achterover toen hij het zag. Er zit heel exclusief spul tussen, zoals een paar van de eerste houten LEGO-stukken, die zijn alleen in Denemarken op de markt gebracht. Over verjaardagscadeaus heb ik nu ook de regie. Niet alleen van familie, maar ook de cadeaus van vrienden koop ik zelf. Ze vertellen voor welk bedrag ik iets mag uitzoeken. Dat klikt een beetje verward, maar dat is het niet. Op deze manier voorkom je een hoop gedoe en teleurstelling. Ik kreeg zoveel dubbel. Nu koop ik de doosjes, laat ze inpakken en lever de cadeaus dan eerst even weer in. Het is leuker om LEGO te geven dan geld. Mijn krantje is nu vervangen door mijn website, www.miniland.nl. Het is inmiddels zo'n uitgebreid archief dat ook de consumentenservice van LEGO er vaak naar doorverwijst. Ik krijg e-mail van mensen die op zoek zijn naar speciale bouwdozen of bijzondere onderdelen die los heel moeilijk te verkrijgen zijn. Ik help ze graag.